

Zákon o významné tržní síle kvůli novele zasáhl podstatně více firem

FIRMY BY SI MĚLY NEPRODLENĚ ZKONTROLOVAT, ZDA JEJICH SMLOUVY NEJSOU V ROZPORU S LETOS ZPŘÍSNĚNOU LEGISLATIVOU.

Foto: Shutterstock

Michal Švec

advokát, Weinhold Legal

Foto: Weinhold Legal

Bývá zvykem, že 1. ledna nabývá účinnosti celá řada nových zákonů či novel. Ani rok 2023 nebyl výjimkou. Dne 1. ledna nabyla účinnosti novela zákona o významné tržní síle. Jde o transpozici evropské směrnice o nekalých obchodních praktikách mezi podniky v zemědělském a potravinovém řetězci.

ROZŠÍŘENÍ PŮSOBNOSTI

Před účinností novely bylo možné zákon o významné tržní síle označit za předpis regulující de facto jen dodávky potravin maloobchodním odběratelům. Nově pod zákon spadají jak produkty zemědělské a potravinářské výroby uvedené v příloze číslo 1 Smlouvy o fungování EU, tak i produkty v této příloze neuvedené, ale zpracované pro použití jako potraviny s využitím látek, výrobků či zboží v příloze uvedených.

Novela také rozšiřuje působnost tohoto zákona na širší spektrum zboží a tím i na větší množství subjektů. Zákon nově dopadá na zpracovatelské podniky, velkoobchody, kavárny, restaurace, hotely, ale i na hobby markety, lékárny, drogerie či na obchody umístěné na benzinových pumpách, trafiky, e-shopy a další.

Zákon samozřejmě nedopadá na všechny vyjmenované subjekty paušálně, ale pouze na ty, které mají „potenciál svou vyšší vyjednávací silou způsobit, že druhá strana akceptuje nevyvážené obchodní podmínky“. Tento potenciál je diferenciován prostřednictvím obrátu v minimální výši dva miliony eur (zhruba 50 milionů korun). Zákon rozlišuje pět dílčích pásem obrátu, konkrétně pak od dvou milionů do 10 milionů eur, od 10 milionů do 50 milionů, od 50 milionů

do 150 milionů, od 150 milionů do 350 milionů a nad 350 milionů eur. V jednotlivých pásmech se pak počítá celkový obrat koncernů či aliancí na jedné straně smluvního vztahu. Pokud se jeden ze subjektů nachází v pásmu s vyšším obrátem, je považován za subjekt s významnou tržní silou, který je s ohledem na svou „sílu“ schopen vnutit druhé smluvní straně nevyvážené obchodní podmínky. Ze samotné povahy předmětné právní úpravy pak vyplývá, že v případě dvou subjektů smluvního vztahu nacházejících se ve stejném pásmu anebo v případě subjektu v pásmu s obrátem nad 350 milionů eur se ochrana neuplatní.

JEN PÍSEMNÉ SMLOUVY

Novela dále nově zakotvuje písemnou formu smlouvy, která musí být uzavřena před samotným plněním. Stejně tak jsou zakotveny další náležitosti smlouvy jako například zákaz splatnosti faktur delší než 30 dní.

Sekundárním dopadem požadavku písemné formy smlouvy je pak otázka, zdali musí být smlouva sjednána na „papíře“. Požadavek na písemnou formu lze splnit jak listinnou (papírovou) formou s vlastnoručním podpisem smluvních stran, tak i právním jednáním zachyceným elektronicky, typicky s elektronickým podpisem kvalifikovaným, zaručeným či v e-mailové zprávě, je-li podepsána.

Nedodržení písemné formy smlouvy či zákonem vyžadovaných náležitostí anebo například nepředání písemného vyhotovení smlouvy je sankcionováno. Dozor zde vykonává a pokuty ukládá Úřad na ochranu hospodářské soutěže.

NEKALÉ OBCHODNÍ PRAKTIKY

Za zcela zásadní novinky, které novela zákona o významné tržní síle přinesla, pak lze označit rozšíření taxativního seznamu nekalých obchodních praktik. Tyto dopadají již na smlouvy uzavřené od letošního 1. ledna. V případě smluvních vztahů založených do 31. prosince 2022 je nezbytné zajistit uvedení práv a povinností těchto smluvních stran do 31. prosince 2023.

MEZI NEKALÉ OBCHODNÍ PRAKTIKY ZÁSADNÍ POVAHY (TAKZVANÉ ČERNÉ) LZE ZCELA JEDNOZNAČNĚ ZAŘADIT:

- jednostranné vnucení smluvních podmínek;
- přenos hospodářského rizika na slabší smluvní stranu;
- sjednávání nebo uplatňování plateb, jimiž je podmíněno skladování nebo vystavení potravin, jejich zařazení do nabídky nebo jejich dodání na trh;
- nerovné zacházení s dodavatelem spočívající ve sjednání nebo uplatnění rozdílných podmínek nákupu;
- sjednání nebo uplatnění platby, slevy nebo plnění, pokud nedošlo k jejich sjednání před zahájením dodávky produktů, zboží nebo plnění (či souvisejících služeb);
- svévolná změna smluvních podmínek;

Smluvní vztahy by měly být v rovnováze. Pokud je jedna ze smluvních stran větší, neměla by zneužívat svého postavení.

- vázání souhlasu s uzavřením smlouvy na podmínku odběru dalšího (slabší stranou nevyžádaného) plnění;
- nedodržení písemné formy smlouvy;
- takzvané zpětné účtování slev;
- sjednání nebo uplatnění delší než zákonem stanovené (30 dní) splatnosti;
- provádění auditu;
- sjednání nebo uplatnění náhrady nákladů spojených s prošetřením stížnosti spotřebitele;
- zrušení objednávky zboží či výrobků podléhajících rychlé zkáze v době kratší než 30 dnů před dnem jejich dodání;
- nepravdivé uvedení země nebo původu zboží či produktů;
- podmiňování dodávek využitím služeb třetí strany.

S ohledem na výše uvedené shrnutí lze konstatovat, že u dotčených subjektů je nezbytné bezodkladné provedení interního právního auditu, jehož předmětem by mělo být zejména prošetření, do jakého pásma obratu daný subjekt spadá, zda spolupracuje s jinými subjekty, které se nachází v nižších pásmech obratu, a zda jejich smluvní dokumentace obsahuje novelou vyloučená ustanovení. •